PH.ĂNG-GHEN

BIỆN CHỨNG CỦA TỰ NHIÊN

(Tái bản)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

PH.ĂNG-GHEN

THƯ VIỆN
TRƯỜNG CAO ĐẲNG C.N HÀ NỘI

BIỆN CHỨNG CỦA TỰ NHIÊN

(Tái bản)

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN
01 03
00297

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
Hà Nội - 2004

CHÚ DẪN CỦA NHÀ XUẤT BẢN

Phriđrích Ăngghen - người cùng với Các Mác sáng lập ra chủ nghĩa cộng sản khoa học và đã để lại cho nhân loại một kho tàng tri thức khổng lồ. Trong số những di sản để lại của ông, *Biện chứng của tự nhiên* tuy là một tác phẩm còn dở dang, chưa hoàn thành nhưng đã nổi bật lên là một tác phẩm lý luận nổi tiếng và quan trọng nhất.

Tác phẩm gồm các bút ký viết về những vấn đề quan trọng của phép biện chứng trong khoa học tự nhiên, tổng kết những công trình nghiên cứu trong nhiều năm của Ăngghen về lịch sử khoa học tự nhiên, kể từ khi mới hình thành, qua quá trình phát triển cho đến khi có những phát minh mới nhất thời Ăngghen. Rất nhiều những phát minh, kết luận của ông đã là những tiền đề khoa học cho sự nghiên cứu sau này và một số vẫn còn những giá trị nhất định cho ngày hôm nay.

Biện chứng của tự nhiên được dịch từ tiếng Nga và in trong tập 20 của bộ sách *C.Mác và Ph.Ăngghen, Toàn tập,* do Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản năm 1994.

Để phục vụ công tác nghiên cứu, giảng dạy và học tập các môn khoa học Mác - Lênin, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia tái bản cuốn sách ***Biện chứng của tự nhiên*** với nguyên văn trong bộ

sách *Toàn tập*. Ngoài ra, để giúp bạn đọc hiểu sâu sắc hơn ý nghĩa to lớn của tác phẩm, trong lần xuất bản này có Lời giới thiệu của GS.TS. Nguyễn Trọng Chuẩn.

Những trích dẫn, phiên âm trong tác phẩm được thống nhất theo bộ sách *C.Mác và Ph.Ăngghen: Toàn tập*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Tháng 6 năm 2004

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

LỜI GIỚI THIỆU

Các Mác và Phriđrích Ăngghen là những vị lãnh tụ vĩ đại của giai cấp công nhân thế giới, những người sáng lập ra chủ nghĩa cộng sản khoa học. Di sản mà hai ông để lại cho chúng ta là hết sức đồ sộ. Trong số những di sản đó có phần là công sức chung của hai ông; có phần là của riêng C.Mác hoặc của riêng Ph.Ăngghen. Trong toàn bộ các tác phẩm của Ph.Ăngghen thì *Biện chứng của tự nhiên* là một trong số những tác phẩm giữ vai trò nổi bật nhất và có ý nghĩa quan trọng nhất trong thời đại hiện nay.

Như mọi người biết, ***Biện chứng của tự nhiên*** là tác phẩm chưa hoàn thành, có những phần không dễ đọc, vì rằng trong đó Ph.Ăngghen đề cập đến nhiều lĩnh vực khoa học tự nhiên khác nhau, kể từ lịch sử sự ra đời, sự phát triển của các khoa học hoặc các lý thuyết của những khoa học đó, cho đến những thành tựu, những phát minh mới nhất vào thời ông sống. Bên cạnh đó, vì là tác phẩm chưa hoàn thành, cho nên có khi cùng một vấn đề nhất định nào đó lại được ông trình bày ở nhiều chỗ khác nhau; hơn thế nữa, hầu như các vấn đề này vẫn chưa được triển khai hết hoặc mới chỉ ở dạng là những bút ký, những ghi chép, những nhận xét ban đầu tuy rất chính xác nhưng còn khá ngắn gọn và rất cô đọng.

MỤC LỤC

	Trang
Chú dẫn của Nhà xuất bản	5
Lời giới thiệu	7
[NHỮNG SƠ THẢO ĐỀ CƯƠNG]	47-49
[Sơ thảo đề cương chung]	47
[Sơ thảo đề cương cục bộ]	49
[CÁC BÀI VIẾT VÀ CÁC CHƯƠNG]	50-323
Lời nói đầu	50
Bài tựa cũ của cuốn "[Chống] Đuy-rinh". Về phép biện chứng	85
Khoa học tự nhiên trong thế giới thần linh	101
Phép biện chứng	120
Những hình thái vận động cơ bản	132
Sự đo vận động. - Công	162
Sự ma sát của thuỷ triều. Can-tơ và Tôm-xơn-Tê-tơ	187
Nhiệt	197
Điện	205
Tác dụng của lao động trong quá trình chuyển biến từ vượn thành người	299
[BÚT KÝ VÀ ĐOẠN NGẮN]	324-531
[Trích từ lịch sử khoa học]	324

[Khoa học tự nhiên và triết học] 354
[Biện chứng] 367
[a) Những vấn đề chung của biện chứng. Những quy luật cơ bản của biện chứng] 367
[b) Lô-gích biện chứng và nhận thức luận. Bàn về những "giới hạn của nhận thức"] 385
[Những hình thức vận động của vật chất. Phân loại các ngành khoa học] 421
[Toán học] 444
[Cơ học và thiên văn học] 470
[Vật lý học] 479
[Hoá học] 501
[Sinh vật học] 503
[Tên và mục lục của các xấp bản thảo] 531
Chú thích 533
Mục lục nội dung các xấp bản thảo "Biện chứng của tự nhiên" 602
Mục lục theo thời gian các chương và đoạn "Biện chứng của tự nhiên" 611

Chịu trách nhiệm xuất bản
TRỊNH THÚC HUỲNH

Chịu trách nhiệm nội dung
MAI PHI NGA

Biên tập nội dung:	MAI THU HIỀN
Biên tập kỹ,mỹ thuật:	PHƯƠNG MAI
Trình bày, vẽ bìa:	PHƯƠNG MAI
Chế bản vi tính:	NGUYỄN THỊ HẰNG
Sửa bản in:	NHẬT MINH - HỒNG LAM
Đọc sách mẫu:	MAI THU HIỀN

In 2.000 cuốn, khổ 14,5x20,5cm. Giấy phép xuất bản số: 28-272/CXB-QLXB, cấp ngày 21-3-2004. In xong và nộp lưu chiểu tháng 9 năm 2004.
In tại Công ty In & Văn hóa phẩm - Bộ VHTT - ĐT: 04.8513472